

Darida la **SAUTI YA JIJI**

Toleo maalum namb. / Dcc/ 016

DAR ES SALAAM

NANENANE 2023

**WAZIRI PINDA APONGEZA TEKNOLOJIA
KILIMO, MIFUGO NA UVUVI JIJI LA DSM**

Waziri Mkuu Mstaafu Mhe Mizingo Kayanza Pinda leo tarehe 1 Agosti, 2023 ametembelea Banda la Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam katika Maonesho ya nane nane kanda ya Mashariki yanayojumuisha Mikoa minne ya Tanga, Pwani, Morogoro na Dar es Salaam yanayofanyika mkoani Morogoro katika Viwanja vya Mwl. Julius Kambarage Nyerere kuanzia tarehe 1-8 Agusti, 2023.

Akiwa ndiye Mgeni rasmi wa ufunguzi wa maonesho hayo, Mhe Pinda ameridhishwa na teknolojia mbalimbali za Kilimo, Mifugo na Uvubi nalizooneshwa katika banda la Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam na kulipongeza Jiji la Dar es salaam kwa maandalizi mazuri yenye ubunifu mkubwa wa teknolojia hizo.

Habari zaiaidi uk 01

**JIJI LA DAR ES SALAAM MSHINDI WA KWANZA
MAONESHO YA NANENANE 2023 - MOROGORO**

DC MPOGOLO ATANGAZA NEEMA KWA WAJASIRIAMALI ILALA

Jiji la Dar es Salaam lapongezwa Maonesho ya Nanenane

Waziri Mkuu Mstaafu Mhe Mizengo Kayanza Pinda leo tarehe 1 Agosti, 2023 ametembelea Banda la Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam katika Maonesho ya nane nane kanda ya Mashariki yanayojumuisha Mikoa minne ya Tanga, Pwani, Morogoro na Dar es Salaam yanayofanyika mkoani Morogoro katika Viwanja vya Mwl. Julius Kambarage Nyerere kuanzia tarehe 1-8 Agusti, 2023.

Akiwa ndiye Mgeni rasmi wa ufunguzi wa maonesho hayo, Mhe Pinda ameridhishwa na teknolojia mbalimbali za Kilimo, Mifugo na Uvuvi nalizooneshwa katika banda la Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam na kulipongeza Jiji la Dar es salaam kwa maandalizi mazuri yenye ubunifu mkubwa wa teknolojia hizo.

Katika banda hilo Mhe Pinda ameweza kuona Teknolojia mbalimbali ikiwemo Kilimo cha mbogamboga kwa kutumia Kitalunyumba, utengenezaji wa bustani za nyumbani (home garden), teknolojia ya uongezaji wa thamani kwenye mazao ya kilimo, mifugo na uvuvi, kilimo cha uyoga na mapishi mbalimbali ya uyoga, Ufugaji wa samaki kwenye Mabwawa, Kilimo bila kutumia udongo, Utotoleshaji wa Vifaranga vya Samaki, ufügaji wa kuku, mbwa, ngombe wa maziwa pamoja na kutembelea wajasiriamali Aidha Mhe Pinda pia amepongeza Halmashauri ya Jiji la Dar es salaam kwa kuanzisha maabara maalum ya upimaji wa afya ya udongo ambayo hutumika kufundisha wakulima teknolojia mbali mbali za kilimo iloyopo Kinyamwezi katika kata Pugu.

Akitoa shukrani kwa niaba ya Mkuu wa Wilaya ya Ilala Mhe Hashim Komba ambaye ni Mkuu wa Wilaya ya Ubungo amesema kuwa "kwa niaba ya Mhe Edward Mpogolo tunakushukuru sana Mhe Waziri mkuu mstaafu kwa kutembelea banda letu la Halmashauri ya Jiji, Wilaya yetu itaendelea kuwezesha vijana na wanawake ili kuongeza tija kwenye shughuli za kiuchumi wanazofanya"

Aidha Mkuu wa Divisheni ya Kilimo, Mifugo, Uvuvi na Ushirika Ndugu Majaliwa Andrea kwa niaba ya Mkurugenzi wa Jiji ameleeza kuwa Halmashauri itaendelea kutekeleza sera za Kilimo, mifugo na uvuvi ikiwa ni pamoja na kutenga Asilimi kumi ya mapato ya ndani ya Halmashauri kuwawezesha wanawake, vijana na watu wenyewe ulemavu kiuchumi.

DC EDWARD MPOGOLO ATANGAZA NEEMA KWA WAJASIRIAMALI ILALA

Wajasiriamali wanaojiuhusisha na Biashara mbalimbali katika Jiji la Dar es Salaam wame-takiwa kujitokeza kwa wingi kushiriki maonesho maamlum ya biashara na shughuli wanazofanya yanayotarajiwa kufanyika katika viwanja vya mnazi mmoja yenye lengo la kutangaza biashara zao ili kuwainua kiuchumi kupitia kukuza Masoko ya bidhaa zao.

Wito huo umetolewa na Mkuu wa Wilaya ya Ilala Mhe Edward Mpogo alipotembelea banda la Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam kwenye maonesho ya Kilimo maarufu kama nanenane kanda ya Mashariki yanayofanyika katika Viwanja vya Mwalimu Nyerere Mkoani Morogoro.

“Nawapongeza kwa maandalizi mazuri sana ya kuonesha na kueleimisha watu juu ya Teknolojia za Kisasa za Kilimo , Mifugo na Uvvi Lakini kama wilaya mara baada ya nanenane mpango wetu ni kufanya Maonesho maalum katika viwanja vya Mnazi Mmoja kwa ajili ya Wajasiriamali wa Jiji la Dar es Salaam kutangaza Biashara zao kwa siku saba ili waongeze masoko ya bidhaa zao kwakua maonesho haya ya nanenane hua yafanyika mara moja tu kwa mwaka hivyo muda hautoshi kwa wa-jasiriamali wetu kujitangaza zaidi ndio maana tu-

meona iko haja ya kufanya maonesho ya Wajasiriamali “ alisema mhe Mpogo

Vile vile Mkuu huyo amezipongeza Wizara ya Mifugo na Uvvi pamojana wizara ya Kilimo kwa kufikiria kaulimbiu ambayo inahamasisha Vijana na Wanawake kuongeza nguvu ya Uzalishaji ili kutimiza azma ya Mhe rais Dkt Samia Suluhu Hassan ya kutaka Tanzania kujitosheleza kwa Chakula pamoja na Kuza nje ya Nchi.

Maonesho ya Nanenane Kanda ya Mashariki yanashirikisha Mikoa mine ambayo ni Dar es salaam , Tanga, Morogoro na Pwani na hufanyika kila Mwaka ifikapo mwezi agosti na kilele chake huwa ni tarehe nane mwezi Agosti.

Kitengo cha Mawasiliano Serikalini Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam

Habari Picha

ZIARA YA MKUU WA WILAYA KATIKA BANDA LA JIJI LA DSM MAONESHO YA NANENANE 2023 - MOROGORO

Mkuu wa Wilaya ya Ilala Mhe Edward Mpogolo akizungumza na Mjasiriamali
aliyewezeshwa Mkopo wa 10 % na Halmashauri ya Jiji la DSM anayejihusisha
na Utengenezaji wa Viatu vya Ngozi

Kilimo cha Nyanya

Kilimo cha Mbogamboga

Teknolojia ya Ufugaji wa Samaki kwenye Bwawa lisilo la Kuchimba

Mkuu wa Wilaya ya Ilala akiuzungumza na
Mjasiriamali anayejihusisha na Usindikaji wa Viungo
na Mazao mbalimbali ya Kilimo

KANUNI KUMI (10) ZA KILIMO BORA

1.KUCHAGUA ENEO LINALOFAA KWA KILIMO

Kitaalamu shamba linalofaa kwa kilimo ni eneo lenye ardhi yenyе rutuba, maji na hali nzuri ya hewa na lisiwe mbali na soko la mazao yato-kayo shambani.

Vilevile liwe na historia ya kutoqua na magonjwa mengi ya mimea na wadudu waharibifu. Kuwepo na miundombinu kama vile barabara na mawasiliano.

2. KUTAYARISHA SHAMBA MAPEMA

Utayarishaji wa shamba ni zoezi zima la kulia-ma shamba, kuliweka safi kwa ajili ya kilimo cha msimu huo. Husaidia uboreshaji wa mazao katika msimu unaofuata, mkulima anaweza kuyatumia masalia ya mazao ya msimu uliopita shambani kwa kuchanganya na udongo na kuwa chanzo cha mbolea hali ambayo hurutubisha udongo na kuulainisha.

Zoezi hili likifanyika husaidia kuharakisha hewa kupensa katika udongo ambayo ni muhimu kwa wadudu mbalimbali waishio ardhini kurutubisha udongo na kurahisisha mizizi ya zao husika kupensa kirahisi kutafuta virutubisho na mbegu kuota kirahisi.

3. KUCHAGUA MBEGU BORA

kustahamili ukame, magonjwa na wadudu kwa kutumia mbegu zenye ubora wa namna hiyo kutatupa ufanisi na uhakika wa kupata mavuno mengi zaidi.

4. KUPANDA MAPEMA NA KWA NAFASI

Husaidia mimea iliyomo shambani kutumia vyema virutubisho mbalimbali vilivyomo kwenye udongo na pia kusaidia mmea kushar-abu mwanga wa jua na hivyo kuweza kujitengenezea chakula ambacho ni muhimu kwa makuzi ya mimea na hivyo kutapatia mavuno ya kutosha.

5. KUPALILIA MAPEMA

Kupalili ni kitendo cha kuondoa magugu am-

bayo yataleta madhara kwenye zao husika na pia kuondoza zao ambalo halikukusudiwa katika zao lililopandwa. Kupalilia kuna faida nyingi kwa mazao kama vile kulainisha udongo na kurahisisha mbegu kumea vizuri, mizizi kupensa kiurahisi wakati ikisaka virutubisho kwenye udongo kuruhusu hewa kupita kirahisi ambayo ni muhimu kwa uhai wa vijidudu mbalimbali vinavyoishi ardhini ambavyo vinarutubisha udongo.

6.KUPUNGUZA MICHE

Ni kutoa Miche iliyozidi kwenye shimo moja na kubakisha mche mmoja wenye afya.

Hii husaidia mimea iliyobakizwa shambani kuweza kutumia virutubisho vilivyomo ardhini kwa kiasi cha kutosha

na hivyo kumea vyema na kuweza kutoa mavuno mengi. Pia inapunguza mlipuko wa magonjwa hasa ya ukungu.

7.KUTUMIA MBOLEA ZA KUPANDA, KUKUZIA NA KUZALISHA.

Mbolea za kupandia zinasaidia kuboresha mizizi ya mmea na hivyo kujishika vizuri kwenye ardhi, mbolea za kukuzia zinaipa umbijani mmea na za kuzalishia kuweza kutoa maua na hatimaye kubeba tunda la zao.

Mbolea inasaidia mimea kumea na kukua vyema vile vile hukinga mimea dhidi ya mashambulizi mbalimbali ya magonjwa, wadudu hivyo kuweza kukua vyema na kutoa mazao mengi yenyе ubora.

8. KUZUIA WADUDU NA MAGONJWA

Hii ni dhana ya kuthibiti wadudu na magonjwa pale tu wanapoonekana kwenye mazao. Husaidia mimea kustawi vyema na kwa haraka na huo ndiyo msingi wa kupata mavuno mengi na bora

9. KUVUNA KWA WAKATI NA KUHIFADHI

Inashauriwa kuvuna mazao mara tu yanapokuwa tayari yameshakomaa ili kuzuia kuharibika kwa zao

10.KUBADILISHA NA KUTUMIA KILIMO MSETO

Hiki ni kilimo cha mzunguko wa mazao kwa kubadilisha kulima zao la aina moja katika eneo moja muda mrefu na pia

kulima mazao mawili au matatu katika

kulima mazao mawili au matatu katika shamba moja kwa msimu. Inasaidia kurutubisha udongo na pia kupunguza mlipuko wa wadudu na magonjwa shambani

TEKNOLOJIA YA UHAMILISHAJI KWA NJIA YA CHUPA

Ni teknologia rahisi inayompatia mfugaji ndama bora wa maziwa/nyama

FAIDA ZAKE:

Kupata ng'ombe bora wa maziwa au nya-

ma
Gharama yake ni kidogo ukilinganisha na kufuga

dume

Ndama wanakua haraka

Magonjwa ya vizazi ni aghalabu kupata

Ongezeko la mazao (maziwa/nyama)

2. MAMBO YA KUZINGATIA:

Ng'ombe wapate lishe bora

Ng'ombe wapewe madini ya kutosha

- Ndama: 40-50gms (viberiti 4-5) kwa

siku - Madume: 50-60gm (viberiti 5-6) kwa

siku - Mitamba: 80gms (viberiti 8) kwa siku

- Majike (ambao wamezaa): siyo chini
ya 100gms (yaani zaidi ya viberiti 10)
kwa siku kutegemea maziwa anayotoa.

3. UMRI WA KUPANDISHA:

Mitamba ipandishwe kwa mara ya kwanza wafikiapo umri wa miezi 18. Hata hivyo ni vyema kuangalia umbile la mtamba kabla ya kumpandisha.

4. DALILI ZA JOTO:

Kulia mara kwa mara bila sababu yoyote
Kupanda ng'ombe wengine, naye kuruhusu kupandwa.
Kukojoa mara kwa mara
Kutoa ute mwepesi ukeni
Sehemu ya nje ya uke huvimba na kuwa nyekundu
Kupunguza maziwa (kwa wanaokamuliwa)

5. MUDA WA KUPANDISHA NG'OMBE

Mara nyingi dalili za joto huonekana mapema asubuhi au jioni. Ng'ombe wapandishwe masaa 9 hadi 20 tangu kuanza kwa dalili za joto au ng'ombe atakayeonyesha dalili za joto asubuhi ,apandishwe mchana- hadi jioni na atakayeingia jioni, apandishwe kesho yake asubuhi hadi mchana.

6. Kwa maelezo zaidi onana na Wataalam wa upandishaji kutoka Kliniki ya Mifugo ya Halmashauri

FAHAMU KUHUSU UFUGAJI WA SAMAKI AINA YA SATO

UTANGULIZI

Ufugaji samaki ni ujuzi unaopewa kipaumbele kwa jamii mbalimbali hapa nchini. Hii ni kwa sababu shughuli hii inaonegeza kipato, lishe, na ajira kwa wananchi wanaoshughulika na kazi ya ufugaji. Tunahimiza ufugaji samaki uwiane na kilimo pamoja na wanyama kwa matumizi bora ya maji pamoja na kutunza mazingira. Msisitizo mkubwa ni ufugaji samaki kwa ajili ya biashara na chakula.

Hatua muhimu za kufuata ni:-

Zifuatazo ni sifa za kuchagua eneo linalofaa kwa ufugaji samaki:-

tabia ya samaki bwawani.

Hakikisha bwawa lina upande wenye kina kirefu cha maji (Mita moja na nusu), sehemu hii hutumika kutoa maji bwawani. Pia kuna upande wenye kina kifupi cha maji (mita moja(1)), sehemu hii huwa na chujio la maji, kawaida ndiyo sehemu inayoingiza maji bwawani.

Kurutubisha maji ya bwawa

Tengeneza sehemu ya kutunzia mbolea (uwigo) ndani ya bwawa kwa kutumia fito na kamba. Rutubisha kwa kutumia samadi ya wanyama mbalimbali wafungwao kama ng'ombe, mbuzi, kondoo, sungura, bata, kuku n.k. pia mboji hutengenezwa kwa kutumia aina mbalimbali za mimea au majani salama. Hakikisha uwingo una mbolea wakati wote.

Kujaza maji bwawa na kupandikiza vifaranga

Kabla ya kujaza maji hakiksha unaweka chujio au wavu kwenye bomba la kuingiza maji ili kuzuia samaki, takataka na mimea isiyotakiwa kuingia Bwawani.

Kupandikiza vifaranga kwa kuzingatia idadi inayotakiwa. Bwawa likijaa maji unawenza kupandikiza vifaranga vya samaki, idadi ya samaki utakaopanda iendane na ukubwa wa bwana ili kuhakikisha samaki wanapata, hewa, nafasi na chakula cha kutosha na kukua vizuri.

Kiwango kinachoshauriwa ni samaki wanne kwa mita moja ya mraba kwa maana ya majike watatu(3) na dume 1 kwa upandaji wa samaki wenye jinsia tofauti. kwa ufugaji samaki wenye jinsia moja unawenza kupanda samaki 1 hadi10+ kwa mita moja(1) ya mraba iwapo usimamizi utakuwa wa karibu sana “intensive fish farming”, katika hal

ya usimamizi wa kawaida “semi intensive

intensive fish farming” ni vizuri ukapanda samaki

4 hadi 5 kwa mita moja(1) ya mraba. Kujua ukubwa wa eneo la bwawa zidisha urefu wa bwawa mara upana(Urx Up).

Wakati wa kusafirisha vifaranga umbali mrefu vifaranga wanapaswa wavuliwe siku moja kabla na wasilishwe chakula, isipokuwa kama vifaranga watasafirishwa umbali mfupi usiozidi mwendo wa masaa manne(4) hakuna sababu ya kuwavua siku moja kabla.

Vifaranga wasafirisha kwenye maji safi na muda mzuri wa kusafirisha ni asubuhi na jioni ili kupunguza uchovu unaoweza kusababishwa na joto kali. Mkulima anashauriwa kununua vifaranga bora vya samaki kutoka kwenye vituo vya kuzalisha vifaranga vinyavyotambuliwa na serikali na vinyavyokidhi viwango vya kitalaam.

Jinsi ya Kulisha samaki

Perege hula chakula cha asili kinachoalishwa kwenye bwawa baada ya kurutubishwa. Pia hupokea chakula cha ziada kilichoandaliiwa kwa kuzingatia mchanganyiko wa virutubisho vya lishe kama protini, wanga, madini, vitamini na mafuta.

Maadui wa samaki wanaofugwa kwenye bwawa

Mbwawa ya kufugia samaki yanain-giliwa na maadui wa aina mbalimbali. Baadhi ya maadui hao ni kenge, nyoka, vyura, fisi maji na ndege. Zuia maadui hao kwa kutunza bwawa vizu-

ri. Kwa mfano marekebisho ya kuta na kufyeka majani yanayozunguka bwawa. Pia zipo njia nyingine za kudhibiti maadui hao (rejea mwongozo wa ufugaji wa samaki kwenye mabwawa/ muone mtalaam wa ufugaji samaki aliyekaribu yako).

Mambo muhimu ya kuzingatia unapofuga samaki

Kupunguza idadi ya vifaranga vinapozidi

Kitengo cha Mawasiliano Serikalini Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam

Habari Picha

MADIWANI WA JIJI LA DSM WASHIRIKI NANENANE

Kitengo cha Mawasiliano Serikalini Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam
Habari Picha

MADIWANI NA WATUMISHI WA HALMASHAURI WA JIJI LA DSM WALIPOTEMBELEA MAONESHO YA NANENANE KANDA YA MASHARIKI 2023

HALMASHAURI YA JIJI LA DAR ES SALAAM

MSHINDI WA KWANZA

Kwa Upande wa Halmashauri za Mkoa wa Dar es salaam
kwenye maonesho ya Nanenane kanda ya Mashariki - Morogoro

2023

"Vijana na Wanawake ni Msingi Imara
wa Mifumo Endelevu ya Chakula"

www.dcc.go.tz

Washindi kwa Makundi ambapo Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ilikuwa Mshindi wa kwanza na kupata zawadi ya KOMBE na CHETI.

Washindi kumi wa jumla ambapo Halmashauri ya jiji la Dar es Salaam ilikuwa MSHINDI WA SABA na kwa Halmashauri zote za Mikoa minne Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ilikuwa MSHINDI WA TATU.

Aidha, zawadi kiasi cha fedha shilingi laki tano (500,000/=) kupitia akaunti za benki zilitolewa kwa Mkulima bora NEEMA JOHN MTEI na mfugaji bora WILLY WILLIAM BWEMELO wa Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ikiambatana na cheti kila mmoja.

HABARI PICHA

**WASHIRIKI WA MAONESHO YA NANENANE 2023 WAKIJIPONGEZA MARA
BAADA YA KUKAMILIKA KWA MAONESHO**

